Besluit van gedeputeerde staten van Zuid-Holland van 27 oktober 2026, PZH-2026-897558846, DOS-2026-0004325, tot vaststelling van het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2027

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

Gelet op artikel 1.3 van de Algemene subsidieverordening Zuid-Holland en artikel 1 van de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2025;

Overwegende dat de provincie Zuid-Holland inzet op de ontwikkeling van de erfgoedlijnen.

Besluiten:

Vast te stellen het 'Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2027'.

De provincie Zuid-Holland zet zich conform het Coalitieakkoord 2023 – 2027 Krachtig Zuid-Holland in voor het behouden en beleefbaar maken van erfgoed voor publiek. De provincie richt zich hierbij op zeven erfgoedlijnen in de provincie Zuid-Holland zoals opgenomen in de Omgevingsvisie Zuid-Holland, ieder met een eigen thematisch verhaal, geografische structuur en ambitie. .

Atlantikwall

De erfgoedlijn Atlantikwall bestaat uit het samenhangende complex van bunkers/ bunkercomplexen, tankgrachten, maar ook zogenaamde zachte resten die langs de Noordzeekust door de Duitse bezetter zijn gebouwd of benut als onderdeel van de Atlantikwall. Deze Duitse verdedigingslinie had als doel een Geallieerde invasie aan de Europese westkust tegen te houden en zo een tweefrontenoorlog te voorkomen. Zwaartepunten in Zuid-Holland zijn onder meer de clusters Festung Hoek van Holland, de verdedigingswerken in/ bij Den Haag/ Scheveningen, Katwijk en Noordwijk en enkele verdedigingswerken op de Zuid-Hollandse eilanden.

De Erfgoedlijn Atlantikwall heeft als missie het behouden, beschermen en beleefbaar maken van het Atlantikwall-erfgoed in de provincie Zuid-Holland ter herinnering aan de Tweede Wereldoorlog. De aanleg van de Atlantikwall heeft destijds diepe sporen in stad en landschap getrokken met grote gevolgen voor de bewoners. Het is belangrijk deze herinnering levend te houden vanuit het besef dat vrede hier en nu misschien vanzelfsprekend lijkt maar dat allesbehalve is. Aan de hand van zichtbare en tastbare restanten komt de geschiedenis tot leven en wordt bijgedragen aan het creëren van bewustwording en inzicht waarbij ruimte ontstaat voor reflectie en bezinning. De verschillende verhalen en beelden, zowel vanuit het 'Duitse' als het 'Hollandse' perspectief, vormen hierbij tezamen een gelaagd geheel dat genuanceerder is dan een simpele zwart-wit of goed-fout voorstelling. Dat maakt het beschermen en kunnen beleven van het Atlantikwall-erfgoed vandaag en in de toekomst blijvend relevant. In het voorjaar van 2023 is het Koersdocument 2023-2030 gereedgekomen waarmee het streefbeeld van de Atlantikwall is geactualiseerd. Er zijn vier hoofddoelstellingen benoemd: Niet meer maar beter; Versterken van de Lijn; Herkenbare en onderscheidende clusters en De blik naar buiten.

Historisch Haringvliet

De erfgoedlijn Historisch Haringvliet - de in 2021 verbrede erfgoedlijn Goeree-Overflakkee naar delen van de Hoeksche Waard en Voorne-Putten - wordt gevormd door elementen en structuren die een relatie hebben met de voormalige zeearm van het Haringvliet en Hollands Diep. Hierin staat het verhaal centraal van 'het leven tussen en met het water, als vriend en vijand'. De afbakening omvat een brede 'oeverzone' van de eilanden: de noordrand van Goeree-Overflakkee en de zuidrand van zowel Voorne-Putten als de Hoeksche Waard, inclusief Tiengemeten. Binnen deze geografische afbakening zijn zes kansrijke erfgoedthema's bepaald: De havenkanalen en het maritieme verleden; De karakteristieke dorpen die in verbinding staan met het Haringvliet, het Hollands Diep en de Bernisse; Dijken; Kreken; De

Watersnoodramp 1953 inclusief de deltawerken; De waterlinies inclusief de vestingsteden Brielle en Hellevoetsluis. Deze zogenaamde blauwe waterlijn biedt kansen voor samenwerking met andere gebiedsontwikkelingen en partners, zoals de Regio Deal Zuid-Hollandse Delta en de provincie Noord-Brabant in relatie tot de Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak.

Landgoederenzone

De erfgoedlijn Landgoederenzone bestaat uit een parelsnoer van landgoederen, buitenplaatsen en kastelen, die als grotendeels aaneengesloten groene zone een belangrijke rust- en recreatieruimte in de Randstad vormt. De Landgoederenzone loopt geografisch langs de binnenduinrand: op de strandwallen vanaf het Westland tot en met Hillegom en langs de trekvaarten Vliet en Haarlemmertrekvaart. Gezamenlijk vertellen deze landgoederen en buitenplaatsen het verhaal van adel en welvarende stedelingen die vanaf de 17de eeuw een zomerverblijf op het platteland bouwden, om hier de drukke en vieze stad tijdelijk te kunnen ontvluchten.

Alle buitenplaatsen vormen van oudsher een ensemble bestaande uit de statige landhuizen met hun (moes)tuinen, parken en waterpartijen en bijgebouwen zoals oranjerieën, koetshuizen en portierswoningen. Bij de grotere landgoederen behoorden ook de pachtboerderijen met weidegronden en hakhoutbossen, wat we tegenwoordig als waardevolle verbindende cultuurlandschappen zien. De locaties in de Landgoederenzone zijn daarom bijna allemaal voorzien van ruimtelijke bescherming in de provinciale Omgevingsverordening, in de vorm van een landgoed- of kasteelbiotoop. Daarnaast hebben veel van de groene tuinen en parken en historische (bij)gebouwen een status als rijksmonument.

Onder de naam Hollands Buiten werkt de erfgoedtafel aan het behouden en verbeteren van de Landgoederenzone, het realiseren van economische dragers en het vergroten van de herkenbaarheid en samenhang tussen de landgoederen. Maar het belangrijkste is het versterken van de beleefbaarheid voor bewoners en bezoekers, uiteraard in balans met behoud van rust en natuurwaarden. Met het visiedocument ‘Hollands Buiten, ruimtelijk beeld voor de landgoederenzone’ wordt gewerkt aan het realiseren van deze ambities.
In 2024 is door de erfgoedtafel het aanvullende Koersdocument voor de Landgoederenzone vastgesteld. Hiermee wordt meer aangesloten op actuele ruimtelijke en sociaal-maatschappelijke opgaven.
Op de jaarlijkse Dag van het Kasteel (2e Pinksterdag) presenteren vrijwel alle deelnemende locaties zich succesvol aan het publiek.

Maritieme Industrie

Door de aanleg van de Nieuwe Waterweg in 1872 kwam er een directe verbinding van Rotterdam met de zee. Hierdoor ontwikkelde zich van Hoek van Holland tot en met Gorinchem een groot industrieel complex rond de scheepsbouw, baggerbedrijven en toeleverende bedrijven van de metaalindustrie. Langs de vaarwegen bevinden zich talloze bedrijven die gezamenlijk het maritieme cluster vormen. De maritieme industrie bepaalt in grote mate de identiteit, in een dynamisch gebied met veel ruimtelijke en economische ontwikkelingen. De erfgoedlijn Maritieme Industrie richt zich op het verhaal van de industrialisatie van de maritieme sector langs de Nieuwe Waterweg, het Scheur, de Nieuwe Maas, de Noord en de Merwedes van Hoek van Holland tot en met Gorinchem (waterwegen en hun oevers). De periode is globaal afgebakend van 1870 tot 1970. Het gaat om maritiem gerelateerde (maak)industrieën zoals scheepswerven, scheepsberging- en baggerbedrijven, fabrieken, handelshavens en bedrijven die zich bezig hielden met opslag en overslag van goederen Ook objecten als dokken, kranen, radarstations, stoommachines, loodsen, arbeiders- en directiegebouwen. Tot slot de infrastructuur voor deze industrieën, zoals sporen, wissels, kademuren, steigers, bolders, havenhoofden en scheepshellingen.

De erfgoedlijn verbindt het verleden, heden en toekomst van de maritieme industrie. Het draagt bij aan de identiteit van deze maritieme topregio. In 2026 is door de erfgoedtafel het Ambitiedocument 2026-2030 voor de erfgoedlijn opgesteld. De drie hoofddoelen zijn Weten & Beleven, Behouden & Benutten en Verbinden.

Neder-Germaanse Limes

De Neder-Germaanse Limes is het grootste archeologische monument van ons land. Dit monument heeft sinds 2021 de status van Unesco Werelderfgoed. Tweeduizend jaar geleden strekte het Romeinse Rijk zich uit van Engeland tot Syrië en van Roemenië tot Marokko: een oppervlak dat groter is dan de huidige Europese Unie. De grens rond dat enorme rijk, de Limes, had een lengte van 7.000 km. In Zuid-Holland liep deze van Katwijk langs de Oude Rijn via onder meer Alphen aan den Rijn, Zwammerdam en Bodegraven naar Utrecht en Gelderland richting Remagen in Duitsland. De erfgoedlijn bestaat uit archeologische resten van forten (castella), wachttorens en burgernederzettingen (vici), verbonden door de Limesweg. Daarnaast behoren de Vliet (Fossa Corbulonis / Corbulogracht) en Forum Hadriani (Civitas Cananefatium) tot de erfgoedlijn Neder-Germaanse Limes.

Bij de ontwikkeling van de erfgoedlijn wordt ingezet op de Oude Rijn en Vliet als Romeinse waterbaan, met de Romeinse schepen van Zwammerdam als iconen en merk van de Zuid-Hollandse Limes. Gevisualiseerde en beleefbare castella zijn door routes over land en water zichtbaar en beleefbaar en met elkaar verbonden en zijn ingebed in een voor de recreant en toerist interessant Romeins aanbod.

Naast de erfgoedlijn neemt Zuid-Holland deel aan de Nederlandse Limes Samenwerking (NLS) en enkele internationale netwerken met onder anderen de Duitse regio's Noord Rijn Westfalen en Rijnland Palts én is Zuid-Holland Lead Partner van het Straits project 'Bridging the North Sea'. Zie hier, enkele aansprekende voorbeelden van interprovinciale en (inter)nationale samenwerking over de Romeinse archeologie en het zichtbaar maken door middel van het vertellen van bijzondere verhalen zodat het (wereld)erfgoed behouden blijft voor de toekomstige generaties.

Oude Hollandse Waterlinie

In tijden van oorlog je land onder water zetten, het is een typisch Nederlandse vinding. In het 'Rampjaar' 1672 werd water voor het eerst op grote schaal ingezet als verdedigingsmiddel. Toen een Franse legermacht van 120.000 man ons land binnenviel werd een brede strook land tussen de Zuiderzee (het huidige IJsselmeer) en de Biesbosch geïnundeerd (onder water gezet). De (Oude) Hollandse Waterlinie was een feit. De eigenlijke functie van de Oude Hollandse Waterlinie was het verdedigen van de provincie Holland. Hier lag Den Haag, het politieke centrum van de Republiek, maar ook de belangrijkste handelssteden Amsterdam, Leiden, Delft, Gouda en Rotterdam. De Oude Hollandse Waterlinie bestaat uit elementen die het functionele defensiewerk uit de periode van 1672 belichten. Het gaat daarbij om de inundatiekommen en inundatiegebieden. Daarnaast behoren de stedelijke vestingen, de dijken en kades langs de rivieren en rond de te inunderen polders, de inundatiesluizen, forten en schansen tot deze erfgoedlijn. Het cultuurlandschap van de Oude Hollandse Waterlinie is uniek. Op veel plekken is het cultuurlandschap van steden en ommelanden, zoals dat ten tijde van de inwerkingstelling van de Waterlinie in 1672 was, nog goed leesbaar.

Trekvaarten

De erfgoedlijn Trekvaarten gaat over de 'Intercity van de 17e eeuw'. Het vertelt het verhaal van de door de mens gegraven en/of aangepaste waterverbinding met jaagpadenstructuur voor trekschuiten ten behoeve van het vervoer van goederen en mensen over water. Deze erfgoedlijn bestaat uit historische transportassen tussen de opkomende Hollandse steden, te weten het water van en de oevers langs de trekvaartverbindingen Leiden - Haarlem, de Vliet, de Schie en de Delflandse trekvaarten. Sinds de herijking van de erfgoedlijnen eind 2024 vallen sinds januari 2025 ook de trekvaarten Leiden - Utrecht (Oude Rijn) en

Amsterdam - Gouda binnen deze erfgoedlijn. Insteek is om trekvaartgebonden elementen te herstellen en terug te brengen, trekvaarthaltes te benadrukken en het vaarnetwerk te verbeteren. Hierdoor, en door middel van promotie, wordt het publieksbereik en de kennis over deze fascinerende periode uit de Zuid-Hollandse geschiedenis vergroot. Ook wordt ingezet op de 'Core Business' (handel en economische groei) van de oude Hollandse steden; het Hollands Welvaren. Deze historische vaarwegen maken deel uit van onze identiteit als waterrijke provincie. Het waren eeuwenlang hoofdverbindingen tussen steden en van groot belang als OV-netwerk, voor handel en vervoer van personen. Ze zijn namelijk zeer bepalend geweest voor de ruimtelijke- en economische ontwikkeling van steden en het landschap in Zuid-Holland.

Maatregelenpakket Erfgoedlijnen 2027

Met de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2025 kunnen uitsluitend subsidies worden aangevraagd voor projecten uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen. In onderstaande tabel worden de projecten, partijen, subsidiebedragen en prestaties genoemd waarvoor subsidies kunnen worden aangevraagd in het kader van deze subsidieregeling. Over deze projecten is positief geadviseerd door de leden van de zeven erfgoedtafels met als doel opname in het Maatregelenpakket Erfgoedlijnen Zuid-Holland 2027. Hiervoor wordt de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland opengesteld in de periode november en december 2026.

Atlantikwall			
Subsidieontvanger	**Maximale subsidie**	**Projectnaam**	**Prestaties**
Gemeente Goeree-Overflakkee	20.670	Verankerd in Beton	• Inventarisatie, waardering, bescherming militair erfgoed uit WO2 • Drie informatiepanelen en twee silhouetten • Restauratie van proviand bunker en garage zoeklicht De Punt Ouddorp
Atlantikwall Museum Noordwijk	100.000	Doorontwikkeling ontvangstgebouw, fase 2	• Situering nieuwe kassa • Inrichten ruimte voor verzamelen bezoekers en vrijwilligers met beperkte horeca • Realiseren noodzakelijke en nuttige voorzieningen
iCOON Beheer B.V.	30.000	Duurzame restauratie Proviand bunker – Voorduin Hoek van Holland	• Duurzame restauratie Proviandbunker Voorduin Hoek van Holland
Museum Bescherming Bevolking Rijswijk	35.250	Bunkercomplex restaureren , fase 2 van de Kuver.	• Terugbrengen van de Kuver 413a bunker in de oorspronkelijke staat zoals na de bouw in 1942
Stichting Bunkerhospitaal	20.000	Projectvoorstel privaatgebouw Hospitaalcomplex	• Realisatie van een werkend toiletgebouw in de oorspronkelijk staat
Stichting Verborgen Stad	29.000	Badplaatsen in oorlogstijd. Met ‘Tijdreis Atlantikwall	• Twee historische reconstructies: van Scheveningen vóór en tijdens de oorlog • Opstellen en uitvoeren publiciteitscampagne
Stichting Biberbunker Oostvoorne	65.000	Crossover reconstructie Führungsraum Biberbunker	• Reconstructie zowel fysiek als digitaal van de centrale Führungsraum van de Biberbunker
Stichting museum Engelandvaarders	13.000	Investeringsplan Museum	• Restauratie en herstelwerkzaamheden van cascogebouw • Plaatsen omheining (beveiliging)

		Engelandvaarders 2026-2030	• Plaatsen 'origineel' luchtafvoer' • Installeren diverse installaties
Stichting "Het Zuid-Hollands Landschap"	60.000	Herbestemmen en herontwikkelen van de keukenbunker	• Realiseren van de publieksfuncties zoals ontvangstlocatie voor bezoekers, educatieve ruimte, steunpunt voor vrijwilligers en informatiepunt
Stichting Atlantikwall Museum Den Haag	23.000	Herstellen koekoeks WN67	• Herstellen van 3 gemetselde koekoeks • Aanbrengen van betonnen platen op de koekoeks • Plaatsen 4 ramen in de gevelopeningen bij de koekoeks
Stichting "Het Zuid-Hollands Landschap"	46.733	Herbestemmen en herontwikkelen van de keukenbunker	• Restauratie van de keukenbunker door herstel van constructieve en historische onderdelen
Historisch Haringvliet			
Subsidieontvanger	**Maximale subsidie**	**Projectnaam**	**Prestaties**
Stichting Visserij Historie Middelharnis	12.440	Vervanging van de twee zee-zwaarden van de MD3	• Het maken en plaatsen van de twee zwaardenplaatsen
Streekmuseum Goeree-Overflakkee	60.000	Herdenking 75 jaar Watersnoodramp 1953	• Een ingerichte presentatie- en projectieruimte(n) over de ramp met audiovisuele producties • Realisatie toegankelijkheidsmaatregelen museum deel 1 voor mensen met fysieke beperking. • Een uitgave met gebundelde verhalen, beelden en context • 4 presentaties in 4 in verschillende dorpen
Stichting Fortresse Holland	35.000	Van zeilende iconen naar stoomgiganten	• Realisatie van één vernieuwde maritieme tentoonstelling binnen Fortresse Holland • Plaatsing van minimaal 3 in bruikleen gekregen historische scheepsmodellen inclusief publieksinformatie en educatieve toelichtingen • Organisatie van een publieksmoment/opening
Stichting Bibliotheek Zuid-Hollandse Eilanden	25.500	Zij aan zij: vrouwen van de ZH-eilanden	• Reizende erfgoedexpositie Zij aan Zij – Vrouwen van de Zuid-Hollandse Eilanden - presentatie op tenminste vier bibliotheeklocaties op Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard en Voorne-Putten • Circa 33 portretten/verhalen van vrouwen en vrouwengroepen uit verleden en heden • 1 publieksmagazine met de verhalen, historische context en verwijzingen naar zichtbare erfgoedlocaties • Tenminste één lezingen, publieksactiviteiten en/of educatieve activiteit per eiland
Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland	24.930	Het verhaal van Tiengemeten 2.0 - herstel Karantijn	• Aanbrengen van minimaal 2 muurschilderingen van boten in Karantijn-gebouw • Aanbrengen van 6 stalen vlaggen in Karantijn-gebouw die de fasen van het in quarantaine gaan van schepen verbeelden • Aanbrengen van 2 informatiepanelen bij de bovengenoemde vlaggen
Stichting tot Behoud van de AMS ms Bernisse	25.430	Restauratie Stuurhuis AMS Bernisse	• Volledig hersteld stuurhuis inclusief vervangen of restaureren van ramen en deuren

			• Minstens 10 social media posts en minstens 5 korte video's op youtube.
Stichting Ramtorenschip Buffel	47.500	Restauratie en publieksontsluiting onderdek Ramtorenschip Buffel	• Een gerestaureerd en bouwkundig verbeterd onderdek met een nieuwe interactieve tentoonstellingsruimte • Een educatieve E-Zone • Verbeterde ventilatie, verlichting, routing en veiligheid • Passende ondersteunende publieksvoorzieningen
Beheerstichting Zuiderwaterlinie	75.000	Zuid-Holland in de Zuiderwaterlinie	• Minimaal 10 landingsplaatsen • Overkoepelend educatie programma op minimaal 1 school VO en 3 scholen PO per stelling per jaar • Werven minimaal 10 ambassadeurs per stelling • Opleveren van 2 publicaties die bijdragen aan kennisontwikkeling, kennisdeling en betrokkenheid van de inwoners • Realiseren van een website voor toerisme en kennisdeling • Organiseren van vier Erfgoedcafé's, één Liniemeeting en één ambassadeurscursus per stelling
Stichting Dorpsraad Achthuizen	41.261	Kreek- en Landschapsroute Achthuizen-Galathese Haven	• Maken van routeontwerp • Realiseren van routebewegwijzering door plaatsing markerings- en infoborden • Realiseren van een Trekpontje • Brugherstel Galathese Kreek
Staatsbosbeheer	11.000	Anker Hellegatsplaten	• Restauratie/consolidering en plaatsing van het anker. • Plaatsen van een informatiebord.
Gemeente Goeree-Overflakkee	268.571	Fort Fredrik Hendrik	• Restauratie 43 luiken kazernegebouw Fort Prins Frederik
Landgoederenzone			
Subsidieontvanger	**Maximale subsidie**	**Projectnaam**	**Prestaties**
Stichting Buitenplaats Berbice	28.048	Restauratie ameublement Carel Begeer	• Gerestaureerd ameublement • Ameublement gestoffeerd en afgewerkt
Congregatie van de Heilige Catharina van Siëna zusters Dominicanessen van Voorschoten	90.000	Reconstructie tuinmuur 4 van buitenplaats Bijdorp	• Herbouwde tuinmuur 4
Stichting Beheer Buitenplaats 't Huys Dever	10.000	Voortraject waarborgen toekomst Huys Dever	• Cultuurhistorisch onderzoek met waardenstelling • Schetsplan/visie
Gemeente Voorschoten	100.006	Gedenkpark Rosenburgh, hersteld versterkt beleefbaar	• In participatie ontworpen verdwenen hoofdentree, incl. construeren en plaatsen. • Kwaliteitsherstel van de Rosenburgherlaan (voormalige oprijlaan) in profiel, verharding en beplanting. • Herstelde Marot-waterkom met paden in het 'ganzenvoet-model', met ontwikkeling van halfronde vlonder als verblijfsplek
Stichting Huygens Museum	67.500	Cinema Passegiata voor Hofwijck	• Ontwikkelen filmprojectie op Huis Hofwijck

			• Uitvoering 4x per week gedurende twee zomermaanden in 2028
Stichting "Het Zuid-Hollands Landschap"	200.000	Kwaliteitsimpuls park Huys te Warmont	• Hersteld aangezicht van de entree en opgeknapte laan naar het voorplein. • Gerestaureerde dam tussen het voorplein en het landhuis. • Gerestaureerde westelijke laan.
Stichting Erfgoed Oud-Poelgeest	29.595	Restauratie waterput	• Gerestaureerde waterput
Maritieme Industrie			
Subsidieontvanger	**Maximale subsidie**	**Projectnaam**	**Prestaties**
Stichting Oudheidkamer Pernis	19.000	Pernis, van vissersdorp naar industriegebied	• Namenmonument • Beplanting & bestrating • Communicatiemiddelen (QR, website)
Vereniging De Binnenvaart	50.000	Vergroting impact Binnenvaartmuseum en Leefwerf	• PR en communicatie • Publieksactiviteiten • Verbouwing documentatiecentrum (isolatie, ventilatie, warmtepomp, elektra, verlichting en inrichting voor archieven)
Stichting Historisch Genootschap Hoogvliet	22.000	700 jaar Hoogvliet	• 5 van de 50 Canonvensters in de Panorama expositie • 1 van de 5 verhalenkoffers • Lezing over pre-industriële fase bij zalmmaaltijd • 2 oral history avonden over industrie, werk en migratie
Gemeente Ridderkerk	22.500	Participatieprogramma Maritiem Erfgoed	• 2 participatiebijeenkomsten • 3 podcasts (Smit Slikkerveer) • Ontwerp van monumentenschildje voor verdwenen erfgoed • Website met digitale kaart over maritiem erfgoed
Gemeente Hardinxveld-Giessendam	15.000	Inventarisatie en implementatie van Maritiem erfgoed	• Inventarisatie maritiem erfgoed • Cultuurhistorische waardenkaart
Oppenheimer vormgeving	10.000	Havens - en Vaarten route	• 1.000 vouwkaarten • Mobiele module
Port of Rotterdam	70.000	Collectie RDM	• Inventarisatie en onderzoek collectie/ verzamelingen/ archieven • Opknappen en inrichten van 1 collectieruimte, aanschaf opbergsysteem • Restaureren en conserveren van deelcollectie in slechte staat
Stichting Nationaal Baggermuseum	27.000	Doorontwikkeling Nationaal Baggermuseum	• 5 x 5 minuten interviews • Rapport met waarde stelling conform URL2007
Gemeente Alblasserdam	49.000	Kraanbaan Kabelfabriek Alblasserdam	• Hergebruik 3 kraanbaanonderdelen: transport, restauratie, plaatsing en informatiebord. • Verplaatsen 40 meter kraanbaan: verplaatsen/ compensatie, coördinatie, transport, restauratie en plaatsing.

Vormvast Ontroerend Erfgoed bv	175.000	Haring en Bier Pakhuis KW haven	• Bouwkundige herstelwerkzaamheden: stut- en sloopwerk, aanpak gevel, fundering, metselwerk, dakbedekking, vloeren en schildwerk en beglazing.
Stichting Sleepschip Rival	15.000	Sleepschip Rival	• Expositie (gratis toegankelijk) voor 1 jaar, minimaal 1250 bezoekers. • 1 wetenschappelijke publicatie (minimaal 20.000 woorden) • Podcast (40 minuten)
HnB Erfgoed BV	150.000	Voormalige brouwerij en zoutopslag haringvisserij	• Bouwkundige herstelwerkzaamheden: onderbouw, constructie, dakbedekking, gevels en wanden, vloeren, trappen en installaties.
Stadsherstel Historisch Rotterdam NV	578.572	Restauratie bedrijfspand Diepeveen	• Restauratiewerkzaamheden bedrijfspand: Herstel en consolidatie, wind- en waterdicht maken, aanpak gevel en overgangen en afwerking (binnen & buiten).
Neder-Germaanse Limes			
Subsidieontvanger	**Maximale subsidie**	**Projectnaam**	**Prestaties**
Stichting Katwijks Museum	100.000	Tentoonstelling Romeinen in Katwijk	• Realiseren en inrichten van een tentoonstellingsruimte waarin het verhaal over Fort Brittenburg wordt verteld.
Stichting Huygens Museum	20.000	Expositie Met de Romeinen op reis	• Realiseren van de tentoonstelling 'Op reis met de Romeinen' in het Huygens Museum. • Realiseren van de Fast Forward film 'Van Forum naar Cylon'
Omgevingsdienst Midden-Holland	40.000	Heel Bodegraaft!	• Archeologisch vooronderzoek in de vorm van het aanleggen van 6-10 putjes in de tuinen inwoners van Bodegraven • Bewustwording vergroten over de Romeinse archeologie in Bodegraven in de vorm van educatie, publieksbereik en publieksparticipatie
Oude Hollandse Waterlinie			
Subsidieontvanger	**Maximale subsidie**	**Projectnaam**	**Prestaties**
Stichting Vestingstad Nieuwpoort	151.250	Programma OHW-evenement en uitvoering 3 jaar	• Programma en draaiboek evenement • Vormgeving en productie marktkraam / tent met toebehoren • 2 à 3 uitvoeringen per jaar • promotie en communicatie
Gemeente Gorinchem	33.058	Restauratie Schotbalkenloodsen Arkelpoortcoupure en Korenbrugsluis	• Herstel 2 schotbalkloodsen
Liniebureau	25.500	Vestingsteden voor kids, interactieve expositie bibliotheken	• Script film en tekst exposities • Vormgeving en productie expositiepanelen • Audiovisuele presentatie • 10 exposities • Promotie en communicatie • 10 optredens van muziekgroepen, theatergroepen en verhalenvertellers
Trekvaarten			
Subsidieontvanger	**Maximale subsidie**	**Projectnaam**	**Prestaties**

Stichting Struinen en Vorsen	39.000	Trekvaart Wandelroute; Trage Stromen, Nieuwe Gezichten	• Meerdaagse gedigitaliseerde lange afstand wandelroute via knooppunten (traject 1) • Handzaam routeboekje (oplage 5.000). • Presentatieplatform en sociale mediacampagne
Stichting Huygens Museum	46.300	Reconstructie uitzit, nieuwe borden en nieuwe audiotour	• Reconstructie van de Uitzit (Waterbank) • Nieuwe bebording (tweetalig) • Audiotour (tweetalig)
Gemeente Bodegraven-Reeuwijk	50.000	Rijnkadeboulevard - 2.000 jaar historie in Bodegraven	• Drie bankjes in een groenvoorziening met elk een kunstzinnig paal, een VR-kijker en een eigen verhaal over de Limes, OHW en Trekvaarten
iKapitein	26.000	VR Cruise Tijdreis over de tv Delfshaven-Schiedam-Delft	• Ontwikkeling en animatie van 8 VR-scenes langs de trekvaart • Aanschaf 20 VR brillen, techniek en VR-integratie • Pilot & Educatie waaronder 20–30 educatieve vaarten voor scholen en studenten • Communicatie & PR waaronder inzet tijdens minimaal 2 evenementen
Historische vereniging "Die Goude"	15.000	De Goudse Trekvaart en Turfsingel Tijdreis (1650-1850)	• Onderzoek naar exacte locaties en betrokken personen • Inrichting van de herberg van het Commissarishuys en de schepen • Twee borden met vertrektijden, met reglementen, etc. • Vier verhalen van reizigers, commissarissen, schippers en koetsiers • Een informatiebord en/of een kunstwerk plaatsen bij het Amsterdams Verlaat en de Rotterdamse Poort. • Een webpagina op de bestaande website inrichten met informatie over de trekvaart-koets combinatie, inclusief informatie uit het Reisboek.
Stichting Vlaardingen Partners	35.752	Trekvaarthaven Vlaardingen	• Rolpaal met draaiend kunstwerk bij de Delftseveer • Trekvaartinformatiezuil en informatiebord Waterpoort Vlaardingen • Permanente minitententoonstelling ‘Trekvaarthaven Vlaardingen’ in historisch zeilschip • Verbreed en rolstoeltoegankelijk jaagpad Broekkade (ca 30 meter) • Audiovisuele beleving in de sluiskolk van Driesluizen • Twee touchscreens incl contentlaag ‘Trekvaarthaven Vlaardingen’ - Broekpolder • Trekvaarteducatie aan tenminste 80 leerlingen groep 8
Stichting Historische Scheepswerf Klaas Hennewerf	36.000	Opleiding jonge ambachtelijke schuitenbouwers 2027	• Begeleiding, 40 weken per jaar, stageplaatsen voor 1 tot 3 studenten incl gebruik werf en materiaal
Stichting Film & Theater 070	47.000	Bankjesverhalen voor de erfgoedlijnen Trekvaarten en Landgoederenzone	• 20 beleefpunten ingericht door middel van plaatsen QR-verhalen op bestaande bankjes, 10 per erfgoedlijn • Opnemen beleefpunten in bestaande digitale omgeving, incl. hosting voor minimaal 7 jaar • Promotievideo

Den Haag, 27 oktober 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland

secretaris	plv. voorzitter,
drs. M.J.A. van Bijnen MBA	ing. R. Tieman